

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

PHẠM XUÂN CẢNH

**RÈN LUYỆN KỸ NĂNG ĐỌC CAO ĐỘ TRONG
DẠY HỌC XƯƠNG ÂM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC
Khóa 15 (2020 - 2022)**

Hà Nội, 2022

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Lê Vinh Hưng

Phản biện 1: PGS.TS. Lê Văn Toàn

Phản biện 2: PGS.TS. Nguyễn Đăng Nghị

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ tại
trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 02 tháng 12 năm 2022

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Ký xướng âm là môn học cơ bản bắt buộc đối với người học âm nhạc chuyên nghiệp, đây là một trong những môn học ở bước đi ban đầu của nghệ thuật âm nhạc. Trong tất cả các chương trình đào tạo âm nhạc từ sơ trung cho đến đại học đều đề cao vai trò của ký xướng âm.

Trong chương trình đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông, môn học Ký xướng âm giữ vai trò đặc biệt quan trọng khi giúp cho SV sư phạm âm nhạc từ có năng khiếu trở thành có năng lực thực hành âm nhạc và tạo cơ sở cho việc học tập, cảm thụ tốt các môn học khác, đặc biệt là các môn thực hành liên quan đến thể hiện cao độ âm nhạc.

Để có khả năng xướng âm, ngoài năng khiếu và những hiểu biết nhất định về lý thuyết âm nhạc, còn đòi hỏi người học phải luyện tập để hình thành các kỹ năng đọc nhạc như: cảm giác cao độ ổn định; đọc các quan hệ cao độ; đọc các quan hệ trường độ; thể hiện các sắc thái, biểu cảm nhạc.... Trong đó đọc các quan hệ cao độ được coi là kỹ năng quan trọng, bao trùm, xuyên suốt trong quá trình học Ký xướng âm.

Thực trạng về dạy học xướng âm tại Trường ĐHSP Nghệ thuật TW có một số nguyên nhân khách quan ảnh hưởng đến chất lượng môn học như năng khiếu âm nhạc hạn chế, phần lớn SV khi vào trường mới chính thức bắt đầu học nhạc hoặc học thiếu cơ bản, luyện tập không nhiều, thiếu chủ động tích cực trong học tập rèn luyện để tích lũy kiến thức, hình thành kỹ năng...

Kết quả dạy học xướng âm trong các kỳ học đều cho thấy còn nhiều SV phải thi lại, thậm chí học lại các học phần Ký xướng âm 1, 2. Trong số các nguyên nhân dẫn đến tình trạng này có việc SV không thể đọc đúng cao độ. Tình trạng không cảm nhận được cao độ

đúng sẽ dẫn đến việc cảm thụ âm nhạc không chính xác hoặc chưa đầy đủ trong nhiều môn học chuyên ngành khác, ảnh hưởng đến sự phát triển năng lực âm nhạc của người học sau này. Để có thể khắc phục tình trạng này cần có những biện pháp chặt chẽ để hình thành cho người học các kỹ năng rèn luyện cảm giác cao độ, tạo điều kiện để học tốt môn xướng âm, tạo tiền đề cho các môn học khác.

Là giảng viên trực tiếp giảng dạy môn Ký xướng âm trong nhiều năm, từ thực tế giảng dạy và kinh nghiệm học tập của bản thân, tôi rất quan tâm đến rèn luyện kỹ năng đọc cao độ trong dạy học môn xướng âm. Bởi, đó là những kiến thức kỹ năng cơ sở, nhất thiết phải hình thành trong giai đoạn đầu và được củng cố thường xuyên trong quá trình học tập của SV. Ngoài ra, theo yêu cầu đổi mới trong dạy học môn Ký xướng âm: phát huy tính tích cực, chủ động tiếp thu kiến thức của SV; giảm tải chương trình chất lượng những kiến thức cần thiết để phục vụ thiết thực cho công việc giảng dạy và học tập sau này, nên việc đưa ra cách rèn luyện đọc cao độ trong dạy học xướng âm cho SV sư phạm âm nhạc là thực sự cần thiết.

Từ những lý do nêu trên, tôi lựa chọn đề tài ***Rèn luyện kỹ năng đọc cao độ trong dạy học Xướng âm ở Trường ĐHSP Nghệ thuật TW*** làm luận văn tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và Phương pháp dạy học âm nhạc.

2. Lịch sử nghiên cứu

Đã có nhiều giáo trình, tài liệu học ký xướng âm mà chúng tôi có dịp được tiếp cận. Trong đó đều có các bài tập nhằm rèn luyện về khả năng đọc cao độ như đọc gam, đọc trực giọng, đọc các quãng cơ bản...

Đối với đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp

Trong *Giáo trình xướng âm năm thứ 4 cho hệ trung cấp 11 năm*, Nhạc viện Hà Nội (1989), ngoài cách đọc gam thông thường, tác giả

Đoàn Phi Liệt còn đưa ra một số cách đọc gam như: Đọc các gam giọng son trưởng/son thứ và giọng pha trưởng/pha thứ bằng cách chuyển quãng tám hai nhóm 4 âm dưới và 4 âm trên; đọc gam theo từng nhóm âm liền bậc kết với tiết tấu; đọc hợp âm chủ rải với các thể đảo đồng thời kết hợp với các âm hình tiết tấu; đọc các hợp âm chính kết hợp đánh nhịp.

Trong giáo trình *Dessolfeges Voll 1,2,3,4, của các tác giả Henry Lemonie and G. Carulli (Thị xướng giáo trình tập 1,2,3,4 - bản in tiếng Trung Quốc)*, được sử dụng nhiều trong các trường âm nhạc chuyên nghiệp.

Bộ *Giáo trình ký xướng âm trình độ 1 - 6*, Nhạc viện Hà Nội (2000) của nhiều tác giả, là giáo trình xướng âm mới nhất biên soạn theo tinh thần đổi mới nội dung và phương pháp dạy học của Nhạc viện Hà Nội (nay là Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam) gồm 6 trình độ với nội dung phong phú và đa dạng.

Đối với đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông

Nhằm mục đích nâng cao chất lượng dạy học môn Ký xướng âm trong đào tạo GV âm nhạc phổ thông, các phương pháp, biện pháp dạy học ký xướng âm cho đối tượng GV âm nhạc phổ thông, từ lâu được không ít nhà giáo - nhạc sĩ tài năng, tâm huyết và giàu kinh nghiệm thực tiễn quan tâm.

Thời gian gần đây, cùng yêu cầu đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục phổ thông trong đó có giáo dục âm nhạc, nên đòi hỏi nâng cao chất lượng trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông càng trở nên cấp thiết. Đổi mới phương pháp dạy học, biên soạn giáo trình, tài liệu học tập được Bộ Giáo dục và đào tạo cũng như các cơ sở đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông đặc biệt quan tâm. Đối với môn Ký xướng âm trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông hiện tại có một số tài liệu tiêu biểu như:

Giáo trình *Đọc - Ghi nhạc tập 1, 2, 3* của các tác giả Thanh Vân, Hoàng Thông dành cho đào tạo giáo viên THCS (trung học cơ sở) trình độ CĐSP âm nhạc, Nxb Đại học Sư phạm (2006).

Sách *Phương pháp dạy Ký xướng âm trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông*, Nxb Âm nhạc (2011) của nhóm tác giả gồm: Trịnh Hoài Thu, Nguyễn Tố Mai, Nguyễn Hải Phượng. Trong nội dung của sách bằng các luận cứ khoa học, nhóm tác giả đưa ra hệ thống các kỹ năng cần hình thành trong môn Ký xướng âm: kỹ năng nhận biết các ký hiệu âm nhạc, kỹ năng đọc cao độ, kỹ năng đọc trường độ, kỹ năng thể hiện sắc thái tình cảm cũng như phương pháp dạy học các kỹ năng trên.

Như vậy, đọc gam, trực giọng, các hợp âm chính, các quãng cơ bản với vai trò đặc biệt trong việc hình thành kỹ năng đọc cao độ trong môn Ký xướng âm đều được đề cập tới trong các giáo trình, tài liệu học Ký xướng âm đối với cả người học âm nhạc chuyên nghiệp lẫn trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông.

Trong phạm vi những vấn đề nghiên cứu liên quan đến dạy học ký xướng âm cho SV ĐHSPT Âm nhạc ở trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW, chúng tôi còn thấy một số tài liệu như:

Tìm hiểu những kỹ năng xướng âm cho sinh viên CĐSP Nhạc - Hòa năm thứ nhất trong một số bài xướng âm của Lương Minh Tân (bài viết nghiên cứu khoa học cấp trường, trường CĐSP Nhạc - Hòa TW, 2003).

Một vài suy nghĩ về phương pháp thực hiện tiết tấu trong giảng dạy bộ môn xướng âm năm thứ nhất của Vũ Kim Thu (bài viết nghiên cứu khoa học cấp trường, trường CĐSP Nhạc - Hòa TW, 2003). Bài viết nghiên cứu về một số phương pháp thể hiện tiết tấu trong xướng âm đối với SV năm thứ nhất hệ CĐSP âm nhạc.

Một số biện pháp đọc cao độ trong dạy xướng âm cho sinh viên CĐSP âm nhạc năm thứ nhất của Phạm Xuân Cảnh (bài viết nghiên cứu khoa học cấp trường, Trường CĐSP Nhạc - Họa TW, 2005). Bài viết nghiên cứu về một số phương pháp đọc cao độ trong dạy học xướng âm cho SV thứ nhất hệ CĐSP âm nhạc.

Giáo trình xướng âm giọng C-dur và a-moll cho hệ ĐHSP Âm nhạc, Nguyễn Thị Tố Mai (chủ biên), Nguyễn Đắc Quỳnh, Nguyễn Thị Phương Mai, Nguyễn Khải (2022), Nxb Khoa học xã hội. Đây là tài liệu được chuyển giao từ đề tài khoa học công nghệ cấp trường, tập hợp các bài xướng âm tiêu biểu trong các tài liệu có trước và bổ sung các bài mới, đồng thời đưa ra tiến trình dạy xướng âm với học phần 1 và học phần 2 của môn Ký xướng âm.

Gần đây cũng có một số luận văn thạc sĩ đề cập tới môn học Ký xướng âm như:

Dạy tiết tấu cho sinh viên Trường ĐHSP Nghệ thuật TW của Trần Thị Hiếu Trung (Trường ĐHSP Nghệ thuật TW, 2017).

Nâng cao chất lượng giảng dạy môn Ký xướng âm cho sinh viên CĐSP Âm nhạc Trường Cao đẳng Nghệ thuật Hà Nội của Đỗ Tuyết Dinh Hà (Học viện âm nhạc QGVN, 2013).

Nâng cao chất lượng giảng dạy môn Đọc - Ghi nhạc cho sinh viên Trường Cao đẳng sư phạm TW của Nguyễn Văn Dương (Học viện âm nhạc QGVN, 2013).

Các sách, tài liệu, bài viết và công trình nêu trên đều có điểm chung là quan tâm tới môn Ký xướng âm. Tuy nhiên, đến thời điểm hiện tại, chưa có công trình nghiên cứu nào đề cập riêng về rèn luyện đọc cao độ trong dạy học xướng âm cho SV ĐHSP Âm nhạc.

Dẫu sao, những bài viết công trình nghiên cứu của các tác giả đi trước, có thể coi đó là cơ sở nền tảng, là nguồn tư liệu vô cùng quý giá để giúp tôi thực hiện luận văn này.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Đưa ra một số biện pháp luyện tập cao độ trong dạy học Ký xướng âm cho SV ĐHSP Âm nhạc, góp phần nâng cao chất lượng dạy học môn Ký xướng âm trong Trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Tìm hiểu, phân tích nội dung, mục tiêu yêu cầu chương trình môn Ký xướng âm trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

Tìm hiểu đặc điểm, khả năng học âm nhạc của SV ĐHSP Âm nhạc Trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

Nghiên cứu đưa ra một số biện pháp rèn luyện đọc cao độ trong môn Ký xướng âm.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Biện pháp rèn luyện kỹ năng đọc cao độ trong dạy học Ký xướng âm cho SV sư phạm âm nhạc Trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Quy mô nghiên cứu: chủ yếu tập trung vào những học phần Ký xướng âm thuộc năm thứ nhất ĐHSP Âm nhạc.

Không gian nghiên cứu: chủ yếu tại Trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

Thời gian nghiên cứu: Luận văn tập trung khảo sát dạy học Ký xướng âm cho SV ĐHSP Âm nhạc từ năm 2006 (từ khi Trường chính thức đào tạo ĐHSP âm nhạc) đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong luận văn này, chúng tôi chủ yếu vận dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

Sưu tầm, phân tích, tổng hợp và so sánh các tài liệu để đưa ra những nhận định có tính khoa học.

Tham khảo ý kiến chuyên gia: giúp cho luận án tham khảo được các giảng viên có kinh nghiệm, có trình độ cao về phương pháp dạy học Ký xướng âm nói chung và rèn luyện kỹ năng đọc cao độ cho SV ĐHSP Âm nhạc nói riêng.

Điều tra, thực nghiệm sư phạm: để khảo sát thực trạng việc dạy học Ký xướng âm tại Trường ĐHSP Nghệ thuật TW thông qua thông tin khách quan từ giảng viên, SV; kiểm chứng tính khả thi của những biện pháp đưa ra nhằm nâng cao kỹ năng đọc cao độ.

6. Những đóng góp của luận văn

Về mặt lý luận: Luận văn có ý nghĩa thiết thực trong việc nâng cao kỹ năng nghe, đọc cao độ, đóng góp thêm cho các biện pháp về rèn luyện cao độ trong dạy học Ký xướng âm cho SV ĐHSP Âm nhạc.

Về mặt thực tiễn: kết quả nghiên cứu của luận văn có thể trở thành tài liệu tham khảo trong giảng dạy xướng âm cho các trường đại học khác có đào tạo ngành sư phạm âm nhạc.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, luận văn gồm có 02 chương:

Chương 1: Một số vấn đề lý luận và thực trạng dạy học Ký xướng âm ở Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

Chương 2: Biện pháp rèn luyện kỹ năng đọc cao độ cho sinh viên đại học sư phạm âm nhạc.

Chương 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TRẠNG DẠY HỌC KỸ XƯỚNG ÂM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

1.1. Một số vấn đề lý luận liên quan đề tài

1.1.1. Xướng âm

Xướng âm là đọc lại các ký hiệu ghi nhạc thành giai điệu theo đúng cao độ và tiết tấu được ghi trong bản nhạc. Bên cạnh đó, xướng âm cũng cần chú ý đến sắc thái cường độ và cảm xúc âm nhạc.

1.1.2. Phương pháp dạy học xướng âm

1.1.2.1. Dạy học

Dạy học là hoạt động trí tuệ của thầy và trò, một quá trình vận động và phát triển liên tục trong trí tuệ và nhân cách.

1.1.2.2. Phương pháp

Phương pháp là cách thức, con đường để đạt tới mục tiêu trong một hoạt động nào đó, là hệ thống các cách sử dụng được sắp xếp theo một trật tự nhất định để tiến hành hoạt động đó được hiệu quả.

1.1.2.3. Phương pháp dạy học và phương pháp dạy học âm nhạc

Phương pháp dạy học là một thành tố quan trọng của quá trình dạy học. Khi đã xác định được mục đích, nội dung chương trình dạy học, thì phương pháp dạy học sẽ quyết định chất lượng quá trình dạy học.

Một số phương pháp dạy học truyền thống được sử dụng phổ biến như:

- Nhóm dùng lời gồm các phương pháp trình bày: thuyết trình, giải thích, diễn giải...

- Nhóm các phương pháp trực quan gồm: phương pháp trình bày, phương pháp quan sát, sử dụng phương tiện...

- Nhóm phương pháp dạy học thực tiễn gồm: phương pháp hướng dẫn thực hành luyện tập...

- Nhóm phương pháp kiểm tra đánh giá gồm: phương pháp kiểm tra viết (tự luận, trắc nghiệm); kiểm tra miệng; kiểm tra thực hành.

1.1.2.4. Tính đặc thù của phương pháp dạy học xướng âm

Trong dạy học xướng âm có một số phương pháp mang tính đặc thù của môn học như:

Phương pháp rèn luyện kỹ năng đọc cao độ

Phương pháp rèn luyện kỹ năng đọc trường độ

Phương pháp rèn luyện kỹ năng đọc sắc thái

1.1.3. Rèn luyện kỹ năng đọc cao độ

1.1.3.1. Rèn luyện

Rèn luyện là dạy và tập cho nhiều để thành thông thạo, tập nhiều cho quen.

1.1.3.2. Kỹ năng

Kỹ năng là khả năng ứng dụng tri thức khoa học vào thực tiễn.

Trong môn xướng âm, một số kỹ năng đọc cao độ cần chú ý như: kỹ năng đọc gam, đọc hợp âm, đọc các quãng cơ bản, đọc biến âm...

1.1.3.3. Cao độ/Độ cao

Cao độ là một trong bốn thuộc tính cơ bản của âm nhạc, có vai trò quan trọng trong việc hình thành giai điệu. Bằng sự nối tiếp của các cao độ theo chiều ngang (quãng giai điệu), giai điệu âm nhạc được hình thành và phát triển.

1.1.3.4. Đặc thù của rèn luyện kỹ năng đọc cao độ

Kỹ năng đọc cao độ là khả năng vận dụng các cảm giác về âm thanh để làm vang lên (đọc, hát) âm thanh trong mối liên hệ về quãng giữa âm này với âm khác (theo chiều ngang) tạo thành những giai điệu.

1.1.4. Khái lược một số cách đọc cao độ

1.1.4.1. Đọc gam

* Đọc gam theo lối mô tiến

Đọc gam mô tiến theo từng nhóm âm liền bậc, cách bậc hoặc vừa cách bậc vừa kết hợp với âm hình tiết tấu nhằm luyện cảm giác cao độ với các âm cơ bản trong gam một cách chắc chắn.

* Đọc gam từ âm bất kỳ và kết thúc bằng âm chủ

Đọc gam từ âm bất kỳ và kết thúc bằng âm chủ là yêu cầu tương đối cao trong các cách đọc gam. Đọc gam theo cách này đòi hỏi người đọc phải thuần thục các kỹ năng đọc gam liền bậc, cách bậc, mô tiến từng nhóm... Để đọc gam từ âm bất kỳ được thuận lợi khi bắt đầu phải luôn ghi nhớ âm chủ.

1.1.4.2. Đọc các âm ổn định (hợp âm chủ)

Ngoài cách đọc hợp âm chủ rải đi lên và đi xuống ngay sau khi đọc gam liền bậc, phần phụ lục của giáo trình còn đưa một số cách đọc hợp âm chủ rải như: đọc hợp âm chủ rải với đánh nhịp, theo âm hình tiết tấu; đọc hợp âm chủ rải ở các thể đảo (trong đó gồm cả đánh nhịp, theo âm hình tiết tấu).

1.1.4.3. Đọc các quãng cơ bản

Các quãng cơ bản của giọng Đô trưởng được sắp xếp theo thứ tự tăng dần từ quãng 2 đến quãng 8.

1.1.5. Tác dụng của rèn luyện kỹ năng đọc cao độ trong dạy học xướng âm với sinh viên Sư phạm Âm nhạc

Trong dạy học xướng âm, việc rèn luyện kỹ năng đọc cao độ có vai trò quan trọng. Khi xướng âm bất cứ một bài tập nào đều cần đến việc xác định cao độ của âm chủ, từ đó xác định các âm khác trong giọng. Các kỹ năng đọc cao độ nói chung sẽ giúp người đọc xác định được cao độ của các âm để hình thành nên giai điệu của bài.

Mỗi kỹ năng đọc cao độ có những tác dụng khác nhau trong dạy học xướng âm.

Giảng viên dạy xướng âm nắm vững được các kỹ năng đọc cao độ sẽ đưa ra được các phương pháp đọc bài phù hợp để hướng dẫn sinh SV.

1.2. Thực trạng về đọc cao độ trong dạy học môn Ký xướng âm ở Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

1.2.1. Khái quát về Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương và Khoa Sư phạm Âm nhạc

Trường ĐHSPT Nghệ thuật TW nâng cấp từ Trường Cao đẳng Nhạc Họa TW được thành lập từ năm 1970, là cơ sở giáo dục nghệ

thuật hàng đầu của Việt Nam, đào tạo các trình độ Đại học, Thạc sĩ và Tiến sĩ; là trường nghệ thuật duy nhất thuộc quản lý của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Từ hai ngành chính là Sư phạm âm nhạc và Sư phạm mỹ thuật, hiện nay nhà trường có tổng cộng 14 mã ngành và chuyên ngành đào tạo trình độ đại học, 4 chuyên ngành trình độ thạc sĩ và 2 chuyên ngành đào tạo trình độ tiến sĩ.

Khoa Sư phạm Âm nhạc là khoa được thành lập ngay từ những ngày đầu thành lập trường với tên gọi Khoa Âm nhạc; từ năm 2006 đổi tên thành Khoa Sư phạm Âm nhạc. Số giảng viên của Khoa hiện nay là 42 người, đồng nhất so với các khoa khác trong trường. Trừ môn Thanh nhạc do giảng viên của Khoa Piano - Thanh nhạc đảm nhiệm, còn lại tất cả các môn trong chương trình đều do giảng viên trong khoa đảm nhiệm.

1.2.2. Chương trình, giáo trình và tài liệu dạy học môn Ký xướng âm

1.2.2.1. Chương trình

Trải qua hơn 10 năm thực hiện đào tạo trình độ ĐH, chương trình môn Ký xướng âm đã được chỉnh sửa một vài lần để phù hợp hơn với thực tiễn SV. Trong nội dung chương trình môn Ký xướng âm ĐHSP Âm nhạc - ngoài các bài đọc ứng dụng đáp ứng cho việc rèn luyện cao độ, còn được bổ sung thêm một số nội dung mới như: đọc, gõ tiết tấu; đọc tên nốt nhạc theo tiết tấu và nội dung luyện quãng riêng.

Về mục tiêu, yêu cầu:

Trang bị cho SV phương pháp rèn luyện kỹ năng đọc đúng, đọc chuẩn, biết biểu hiện tình cảm sắc thái một bài tập đọc xướng âm, một ca khúc ở các giọng trưởng và thứ. Biết cách xử lý các biến âm, chuyển điệu trong bài xướng âm/tác phẩm âm nhạc.

Về thời lượng, cấu trúc nội dung:

Toàn bộ nội dung chương trình môn Ký xướng âm gồm 5 học phần. Mỗi học phần có 02 tín chỉ, 50 giờ trên lớp trực tiếp.

Với thời lượng 5 học kỳ, các nội dung dạy học được đưa vào theo mức độ tăng dần về độ khó. Tuy nhiên, năm thứ nhất tập trung khá nhiều các kỹ năng cơ bản đòi hỏi người học phải có sự rèn luyện nghiêm túc ngay từ đầu khóa học để không bị gián đoạn quá trình học tập về sau.

1.2.2.2. Giáo trình, tài liệu

Giáo trình Xướng âm giọng C – dur và a - moll cho hệ đại học sư phạm âm nhạc, Nxb Khoa học xã hội, của Nguyễn Thị Tố Mai chủ biên.

Giáo trình Xướng âm (tập I, II, III) cho hệ CĐSP Âm nhạc Trường CĐSP Nhạc Họa TW, của Đắc Quỳnh.

Đọc - Ghi nhạc tập 1, 2, 3, giáo trình CĐSP cho Dự án đào tạo giáo viên THCS, Nxb ĐHSP, của Phạm Thanh Vân - Nguyễn Hoàng Thông.

Phương pháp dạy học ký xướng âm trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông, Nxb Âm nhạc, Hà Nội, của Trịnh Hoài Thu và nhóm tác giả.

Giáo trình Ký - Xướng âm trình độ 1- 6, cho hệ trung học âm nhạc chuyên nghiệp, Nhạc viện Hà Nội, của nhiều tác giả.

Bên cạnh đó, đối với tài liệu tham khảo, mỗi giảng viên sẽ tùy theo khả năng, trình độ chung của mỗi lớp mà chọn để sử dụng cho dạy học. Tài liệu tham khảo khá phong phú, trong đó có những yếu tố mới mẻ so với các tài liệu sử dụng trước đây cho dạy học ngành Sư phạm âm nhạc.

1.2.2.3. Cơ sở vật chất

Để thực hiện hiệu quả mục tiêu, yêu cầu và các nhiệm vụ dạy học của môn Ký xướng âm trong đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông, hiện tại nhà trường đã trang bị cơ sở vật chất, phương tiện dạy học khá đầy đủ, phù hợp với yêu cầu đặc thù của môn học cùng với

điều kiện học tập tương đối thuận lợi. Môn Ký xướng âm có phòng học riêng, các phòng học đều có đàn piano hoặc đàn piano điện, bảng kẻ sẵn khuông nhạc.

1.2.3. Khả năng âm nhạc của sinh viên Sư phạm Âm nhạc

SV ĐHSP Âm nhạc phần lớn đều được tuyển từ học sinh phổ thông, chủ yếu thuộc các tỉnh, thành miền Bắc. Các em đến từ nhiều vùng miền khác nhau nhưng đa số đều sinh trưởng, học tập phổ thông ở nông thôn hoặc những địa phương có điều kiện phát triển kinh tế, xã hội không mấy thuận lợi.

Ngành Sư phạm Âm nhạc có phương án tuyển sinh xét tuyển môn Văn kết hợp với thi tuyển năng khiếu. Thí sinh dự thi hai môn thi bắt buộc về chuyên môn âm nhạc là Kiến thức âm nhạc cơ bản - Xướng âm và Thanh nhạc - Nhạc cụ.

Từ những thực tế nêu trên cho thấy: sự đa dạng và không đồng đều về khả năng âm nhạc; khả năng chủ động lĩnh hội tiếp thu tri thức của SV; hình thức đào tạo tín chỉ đối với môn Ký xướng âm là những đặc điểm cần đặc biệt lưu ý khi đưa ra các phương pháp, cách thức rèn luyện cao độ trong dạy học xướng âm cho hệ ĐHSP Âm nhạc Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW.

1.2.4. Khả năng đọc cao độ của sinh viên và phương pháp dạy học của giảng viên

1.2.4.1. Khả năng đọc cao độ và tự rèn luyện của sinh viên

Xướng âm là môn học đòi hỏi người học phải có năng khiếu bẩm sinh tốt, cùng với đó là rèn luyện đúng cách mới có thể hình thành các kỹ năng, hoàn thành nhiệm vụ học tập. Có thể nói với chất lượng đầu vào như hiện nay, việc dạy môn ký xướng âm gặp không ít khó khăn.

Khảo sát về điểm thi Ký xướng âm của K16 ĐHSP Âm nhạc năm học 2021-2022 cho thấy:

Ở học kỳ đầu, do SV đã có thời gian học xướng âm trước khi thi tuyển, những bài đọc trong học phần thứ nhất gần như đã được học.

Vì thế, tỉ lệ đạt yêu cầu rất cao (95,5%), trong đó có 50% đạt điểm giỏi.

Ở học kỳ thứ hai, tỉ lệ thay đổi rất lớn. Có tới 29,2% SV không đạt, 37,4% đạt điểm trung bình, chỉ có 13,2% đạt điểm giỏi.

Bảng khảo sát điểm thi Ký xướng âm của K16 ĐHSP Âm nhạc

Điểm thi	HỌC KỲ I	HỌC KỲ 2
Không đạt (F)	15/332 = 4,5%	82/281 = 29,2%
Trung bình (4-6)	63/332 = 19%	105/281 = 37,4%
Khá (6.5-7.5)	93/332 = 28%	57/281 = 20,3%
Giỏi (8-10)	161/332 = 48,5%	37/281 = 13,2%

Để nâng cao khả năng tự rèn luyện cho SV cần có những biện pháp củng cố kịp thời ngay trên lớp và những bài luyện tập phù hợp cho quá trình tự rèn luyện. Chỉ có tự rèn luyện mới có thể cải thiện được năng lực của SV trong quá trình học tập, đồng thời hình thành thói quen, phản xạ đúng trong học tập xướng âm và âm nhạc nói chung.

1.2.4.2. Phương pháp dạy học của giảng viên

Rèn luyện kỹ năng đọc cao độ gồm: đọc gam, quãng cơ bản, hợp âm rải, giai điệu, biến âm...

Rèn luyện kỹ năng đọc trường độ gồm: đọc gam theo một số trường độ cơ bản, đọc/gõ tiết tấu, đọc các nhóm tiết tấu kết hợp...

Rèn luyện kỹ năng đọc sắc thái gồm: ngắt hơi, xử lý cường độ, nhấn, legato, staccato...

Căn cứ vào nội dung dạy học, đặc thù riêng của môn học và xét về bản chất các phương pháp được sử dụng chủ yếu thiên về hướng dẫn thực hành, luyện tập nên dạy học Ký xướng âm các giảng viên của khoa thường sử dụng các phương pháp dạy học sau:

Phương pháp dùng lời: thuyết trình, giảng giải, vấn đáp...

Phương pháp trình diễn tác phẩm: Đàn, hát/xướng âm để thể hiện diễn cảm toàn bộ nội dung tích chất âm nhạc, hoặc diễn tả chi tiết các kỹ năng biểu diễn, thể hiện tác phẩm.

Phương pháp hướng dẫn thực hành luyện tập: hướng dẫn luyện tập theo mục đích đề ra, luyện tập thường xuyên từ dễ đến khó, luyện tập ở nhiều dạng khác nhau...

Phương pháp sử dụng các phương tiện dạy học âm nhạc: dùng đàn hướng dẫn hỗ trợ cho SV đọc - ghi nhạc, đệm cho đọc tập thể...

Tiểu kết

Ký xướng âm là một môn học chuyên ngành trong nội dung đào tạo hệ ĐHSP Âm nhạc, với những đặc trưng chuyên biệt và là “chìa khóa” giúp cho việc học tập các môn học khác của ngành học được thuận lợi cũng cần đến những “con đường”, “biện pháp”, “cách thức”... phù hợp để giúp cho SV hệ ĐHSP Âm nhạc tiếp cận, nắm vững cách học có hiệu quả.

Phương pháp nói chung và hệ thống phương pháp luận trong quá trình dạy học nói riêng đều nhằm mục đích hướng người học lĩnh hội tri thức một cách tốt nhất. Căn cứ vào đặc trưng của môn học, hoặc nội dung hoạt động mà người ta xây dựng các phương pháp khác nhau cho phù hợp với nội dung môn học, hoạt động đó.

Việc nghiên cứu, tìm hiểu về: phương pháp giảng dạy, nội dung, chương trình, thực trạng dạy học bộ môn và trên hết là thông qua quá trình thực tế giảng dạy Ký xướng âm tại trường ĐHSP Nghệ Thuật Trung ương những năm qua.

Chúng tôi nhận thấy: để người học và môn học thực sự phát huy được vai trò của nó với sự ảnh hưởng đến các môn học khác thuộc chuyên ngành đào tạo cần có những cách thức, biện pháp, phương pháp dạy học tối ưu, phù hợp, tích cực thì SV mới có thể đáp ứng được yêu cầu của môn học, giúp người học đạt được kết quả tốt nhất.

Từ những phân tích nêu trên, trong chương 2 chúng tôi sẽ đưa ra một số biện pháp rèn luyện cao độ trong dạy học Xướng âm cho SV ĐHSP Âm nhạc Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương nhằm giúp cho việc nâng cao chất lượng dạy học của môn học.

Chương 2

BIỆN PHÁP RÈN LUYỆN KỸ NĂNG ĐỌC CAO ĐỘ CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM ÂM NHẠC

2.1. Những định hướng về nâng cao kỹ năng đọc cao độ cho sinh viên Sư phạm Âm nhạc

2.1.1. Mục đích

2.1.1.1. Nâng cao năng lực học tập môn Ký xướng âm cho sinh viên

Trong các thuộc tính của âm nhạc thì cao độ bao giờ cũng được nhắc đến trước do vai trò tạo nên âm điệu cho giai điệu của nó.

Trong dạy học xướng âm, việc cảm thụ âm thanh không hoàn toàn tự nhiên. Người học cần có những định hướng về lý thuyết hoặc rút ra được lý thuyết qua những bài thực hành.

2.1.1.2. Nâng cao năng lực cảm thụ âm nhạc bổ trợ cho các môn học khác

Định hướng cảm nhận âm thanh trong âm nhạc không chỉ có tác dụng cho riêng môn học Ký xướng âm. Một số môn học chuyên ngành khác cũng cần đến sự cảm nhận, đánh giá về âm thanh.

Khả năng cảm nhận, định hình cao độ còn giúp nhận biết được đặc điểm âm nhạc của tác phẩm khi được nghe, tăng cường khả năng cảm thụ khoa học với tác phẩm để có thể đưa ra các nhận định, đánh giá về tác phẩm âm nhạc.

2.1.2. Mục tiêu

2.1.2.1. Củng cố cảm giác ổn định về âm chủ và các bậc ổn định

Mục tiêu của việc rèn luyện cao độ nên theo các bậc từ dễ đến khó. Trước hết, căn cứ vào yêu cầu của từng kỳ, từng phần trong năm học để xác định mục tiêu phù hợp.

Cảm nhận và đọc được chính xác âm chủ của bài xướng âm chủ điệu là kỹ năng cần hình thành và rèn luyện trong giai đoạn đầu của học xướng âm. Sau đó là cảm nhận và định hình về các âm ổn định trong giọng. Đây là các điểm tựa giúp người đọc không bị “lạc giọng” trong khi đọc xướng âm.

2.1.2.2. Ổn định cảm giác về gam của giọng

Vận dụng kiến thức về khung cấu tạo của gam trưởng và gam thứ (tự nhiên, hòa thanh, giai điệu), SV phải chuyển hóa được thành mối tương quan về âm thanh. Đó là việc phải đọc được các dạng khác nhau của gam, hiểu và thể hiện rõ các biến đổi trong gam hòa thanh, giai điệu.

2.1.2.3. Nâng cao phân xạ về tiến hành giai điệu

Đối với những người mới học xướng âm thường có một số lỗi như không chuẩn về cao độ, thậm chí sai hướng tiến hành của giai điệu. do đó, trong quá trình dạy học xướng âm, giảng viên cần có các bài tập củng cố quãng theo mức độ tăng dần về độ khó.

2.1.3. Xác định tính chất, đặc điểm của việc dạy học Ký xướng âm để nâng cao kỹ năng đọc cao độ

2.1.3.1. Hình thành và phát triển năng lực đọc - nghe nhạc

Môn học Ký xướng âm trang bị cho người học kỹ năng đọc và nghe nhạc theo các mức độ khác nhau. Trong xướng âm, hai yếu tố cơ bản và quan trọng là cao độ và tiết tấu. Để có thể xướng âm được người đọc cần có những kỹ năng qua quá trình học tập và rèn luyện.

2.1.3.2. Ký xướng âm là môn học rèn luyện năng lực tự phát hiện và giải quyết vấn đề

Khác với một số môn thực hành âm nhạc như thanh nhạc và nhạc cụ, Ký xướng âm cần phát triển năng lực tự phát hiện và giải quyết vấn đề. Mục tiêu chính của môn học không phải là rèn luyện kỹ năng thực hành biểu diễn mà là hình thành và phát triển tư duy cảm thụ. T

2.2. Biện pháp rèn luyện kỹ năng đọc cao độ trong dạy học Xướng âm

2.2.1. Rèn luyện kỹ năng đọc gam

2.2.1.1. Đọc gam liền bậc:

Cần tôn trọng những nguyên tắc chung của việc thực hành rèn luyện kỹ năng khi bước đầu học xướng âm, đặc biệt khi đọc gam. Bắt đầu đọc gam nên đọc với nhịp độ chậm, đều đặn. Khi đọc gam, cần chú ý lắng nghe âm thanh phát ra, tự điều chỉnh sao cho âm

thanh đây, rõ ràng và ổn định cao độ. Trong quá trình đọc gam luôn ý thức ghi nhớ vị trí, âm hưởng của các bậc và màu sắc, tính chất (trường, thứ) của điệu thức, tránh “miệng đọc” mà “đầu không đọc”.

2.2.1.2. Đọc gam theo lối mô tiến.

Đọc gam theo lối mô tiến từng nhóm âm giúp trí nhớ cảm giác (màu sắc, tương quan cao độ) của giọng điệu được củng cố, bởi vừa phải kết hợp đọc liền bậc với nhảy quãng.

2.2.1.3. Đọc gam kết hợp với tiết tấu

Cùng với giai điệu và hòa thanh, tiết tấu là 1 trong 3 nhân tố cơ bản của âm nhạc. Tiết tấu giữ chức năng chính là tổ chức sắp xếp tương quan về mặt thời gian (trường độ) trong âm nhạc theo quy luật. Cùng với hòa thanh, tiết tấu là nhân tố không thể tách rời trong cấu trúc giai điệu âm nhạc.

2.2.1.4. Đọc gam của giọng thứ

Trong chương trình môn xướng âm hệ ĐH của trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW, sau khi học xong giọng Đô trưởng, SV ĐHSP Âm nhạc năm thứ nhất sẽ chuyển sang học giọng La thứ (a moll). Khi học các giọng thứ (ở toàn bộ các học phần), ngoài hình thức gam thứ tự nhiên, SV còn phải tập đọc gam thứ hòa thanh và gam thứ giai điệu.

2.2.1.5. Đọc gam thứ hòa thanh và gam thứ giai điệu:

Trước khi đọc các gam thứ hòa thanh và giai điệu người học cần hiểu rõ thực chất các gam này là sự pha trộn màu sắc của điệu trưởng vào điệu thứ và ngược lại do thay đổi cấu tạo nhóm 4 âm trên của gam .

2.2.2. Đọc trực giọng

Trực giọng hình thành trên 2 bậc chính (bậc I - bậc V) của gam, trực giọng được ví như “xương sống” của điệu thức trong âm nhạc. Trong luyện đọc cao độ, nắm vững trực giọng, đồng nghĩa với việc có được 2 điểm tựa quan trọng nhất để dựa vào đó mà đọc các âm

còn lại, từ liền bậc đến cách bậc trên các âm khu khác nhau của giọng điệu được thuận lợi.

2.2.3. Đọc các hợp âm chính

2.2.3.1. Đọc hợp âm chủ rải (T/t)

Đọc rải các hợp âm chính được bắt đầu bằng đọc hợp âm chủ rải. Ngoài việc củng cố cho cảm giác giọng điệu, đọc hợp âm chủ rải còn là tiền đề đọc các hợp âm còn lại trong giọng điệu được thuận lợi. Để việc đọc hợp âm chủ rải được thuận lợi và thực sự có hiệu quả, cần từng bước luyện đọc hợp âm chủ rải với nhiều cách khác nhau.

2.2.3.2. Đọc hợp âm hạ át (S/s) và hợp âm bày át (D⁷)

Trước khi luyện đọc từng hợp hạ át và hợp âm bày át riêng rẽ, cần cho SV “làm quen” với âm hưởng và màu sắc của các hợp âm này bằng cách đặt các hợp âm đó trong mối quan hệ công năng của giọng điệu. Tức là: đọc nối tiếp các hợp âm chính để luôn có điểm tựa từ âm hưởng và các âm ổn định của hợp âm chủ, giúp cho sự so sánh, phân biệt tương quan cao độ trong từng hợp âm được thuận lợi.

2.2.4. Đọc quãng

Đối với việc rèn luyện kỹ năng đọc cao độ của môn xướng âm, luyện đọc quãng là một yêu cầu cao nhưng cần thiết, vì quãng là nhân tố cơ bản tạo nên cấu trúc giai điệu (cao độ) của một bài nhạc.

Trong dạy học xướng âm, luyện đọc quãng thường được tạm chia thành 2 cách sau:

+ Đọc các quãng nằm trong mối tương quan giọng điệu. Chúng tôi tạm gọi là “đọc các quãng cơ bản”.

+ Đọc các quãng không nằm mối tương quan giọng điệu. Chúng tôi tạm gọi là “đọc quãng từ 1 âm bất kỳ”.

2.2.4.1. Đọc các quãng cơ bản:

Luyện các quãng cơ bản phải dựa vào việc ghi nhớ các âm liền bậc của gam. Do đó, luyện các quãng cơ bản cần được thực hiện ngay sau khi đọc gam liền bậc hoặc luyện tập kết hợp trong khi đọc

gam, bởi cách đọc các quãng cơ bản trong giọng điệu (có âm chủ) như vậy, thực chất tương tự như lối đọc gam cách bậc theo một loại quãng có cùng độ lớn số lượng.

2.2.4.2. Đọc quãng từ âm bất kỳ:

Đọc quãng từ một âm bất kỳ là yêu cầu cao nhưng cần thiết trong rèn luyện kỹ năng đọc cao độ của môn xướng âm.

2.2.4.3. Đọc quãng theo các số chỉ bậc trong gam

Tùy theo từng đối tượng SV cụ thể, có thể đưa ra một số cách đọc bổ sung như: GV đọc lần lượt một nhóm các quãng khác nhau bằng số chỉ bậc, yêu cầu SV đọc các quãng đó bằng tên nốt (thứ tự các quãng được sắp xếp từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp với mục đích để người học có thể đọc được kết hợp của các quãng khác nhau).

2.2.5. Đọc biến âm và chuyển giọng

2.2.5.1. Đọc biến âm

Nguyên tắc chung của đọc biến âm là phải dựa vào các âm ổn định, quãng ổn định hoặc quãng thuận. Với bán âm thêu/lướt, cần giữ vững cao độ của 2 âm cơ bản của giọng (âm thứ nhất và âm thứ ba), âm thêu và âm lướt (âm thứ hai) dựa vào cảm giác xen giữa hai âm cơ bản mà tạo thành một cách nhẹ nhàng, mềm mại.

2.2.5.2. Đọc chuyển giọng

Với xướng âm chuyển giọng, cần xác định được “âm tựa” mới. Đó có thể là âm chủ mới, cũng có thể là một âm có vai trò dẫn dắt, tạo sức hút về âm chủ (chuyển giọng gián tiếp).

2.3. Vận dụng dạy học đọc cao độ bài xướng âm trong Giáo trình Xướng âm giọng C-dur và a-moll

2.3.1. Dạy học bài số 8 (C-dur)

2.3.1.1. Phân tích bài

Đây là bài xướng âm ở giọng Đô trưởng với tiết tấu đơn giản. Mục đích luyện cao độ các âm cơ bản của giọng.

2.3.1.2. Các bước thực hiện

Với bài tập này, bên cạnh việc chuẩn bị bằng đọc gam cần luyện thêm đọc các âm ổn định của giọng theo hình thức hợp âm rải đi lên và đi xuống. Khi tiến hành lên lớp, giảng viên cần phân tích cấu tạo của từng tiết nhạc trước khi cho SV tập đọc.

2.3.2. Dạy học bài số 145 (a-moll)

2.3.2.1. Phân tích bài

Bài xướng âm ở giọng La thứ; sử dụng kết hợp giữa thứ hòa thanh và thứ giai điệu. Giai điệu xây dựng dựa trên các bước tiến bậc và rải hợp âm. Do vậy, có thể vận dụng kỹ năng đọc gam thứ hòa thanh, thứ giai điệu và hợp âm rải để tập đọc bài này.

2.3.2.2. Các bước thực hiện

Để thực hiện tốt cao độ của bài tập, cần cho SV luyện đọc kỹ gam thứ hòa thanh, thứ giai điệu đi lên và đi xuống. Bên cạnh đó là đọc rải các hợp âm chính theo hai dạng riêng rẽ và nối tiếp.

2.4. Thực nghiệm sư phạm

2.4.1. Mục đích thực nghiệm

Thực nghiệm để có đánh giá thực tiễn, kiểm tra lại tính khả thi của các biện pháp đã nêu ra. Từ đó điều chỉnh, bổ sung để biện pháp có giá trị ứng dụng sau này.

2.4.2. Nội dung thực nghiệm

Thực nghiệm so sánh giữa hai nhóm (lớp) SV của cùng một giảng viên dạy. Với cùng những bài dạy như nhau (hai bài đã nêu trên), nhóm đối chứng sử dụng các phương pháp thông thường; nhóm thực nghiệm vận dụng một số biện pháp đã nêu trên của luận văn.

2.4.3. Tiến hành thực nghiệm

Sau khi nghiên cứu trên cơ sở lý thuyết, chúng tôi đã tiến hành thực nghiệm với K16 ĐHSP Âm nhạc (năm học 2021 - 2022). Chúng tôi đã trao đổi với các giảng viên dạy xướng âm của Khoa và lựa chọn lớp áp dụng thực nghiệm là nhóm 21.05; Để có sự so sánh,

chúng tôi chọn nhóm đối chứng là nhóm 21.35. Cả hai nhóm đều do giảng viên Phạm Thu Hương phụ trách.

2.4.4. Đánh giá kết quả

Sau mỗi buổi thực nghiệm, chúng tôi khảo sát kết quả để so sánh với nhóm đối chứng. Kết quả cho thấy nhóm thực nghiệm có tỉ lệ sinh viên đọc đúng cao độ của bài tập ngay trên lớp cao hơn so với nhóm đối chứng.

Số sinh viên	Đọc đúng cao độ	Đọc sai cao độ
Nhóm đối chứng (15SV)	06/15 = 40%	9/15 = 60%
Nhóm thực nghiệm (17SV)	9/17 = 53%	8/17 = 47%

Ở tiết thứ hai, tỉ lệ SV có thể đọc được bài ngay tại trên lớp đều tăng so với kỳ thứ nhất. SV đã có phản xạ nhanh hơn với các loại tiết tấu phổ biến.

Số sinh viên	Đọc đúng cao độ	Đọc sai cao độ
Nhóm đối chứng (15SV)	9/15 = 60%	6/15 = 40%
Nhóm thực nghiệm (17SV)	12/17 = 71%	5/17 = 29%

Tiểu kết

Đọc cao độ là một yếu tố quan trọng trong học xướng âm. Đã có rất nhiều cách dạy khác nhau được ứng dụng mang lại hiệu quả tốt. Tuy nhiên, với từng đối tượng khác nhau cần có những cách làm cụ thể, phù hợp để tránh lạm dụng những yếu tố kỹ thuật mà mất đi các cảm giác về cảm thụ âm nhạc khác.

Đối với SV Trường ĐHSP Nghệ thuật TW hiện nay, việc nắm vững các kỹ đọc cao độ là rất cần thiết. Điều này giúp cho SV chủ động trong thời gian tự học, đáp ứng yêu cầu của đào tạo theo tín chỉ.

Đối với mỗi kỹ năng như: đọc gam, trực giọng, hợp âm hay các quãng cơ bản đều có mức độ áp dụng cụ thể kết hợp với các bài đọc. Điều này giúp SV có thể rèn luyện thường xuyên các cách đọc cao độ đã nêu, ứng dụng ngay vào việc thể hiện các bài tập xướng âm.

KẾT LUẬN

Xướng âm là môn học quan trọng trong chương trình đào tạo âm nhạc nói chung. Với SV ĐHSP Âm nhạc, việc học tốt xướng âm ngay từ năm học đầu tiên sẽ hỗ trợ rất nhiều cho những môn học khác....

Từ những đặc thù của SV cũng như thực trạng dạy học xướng âm cho năm thứ nhất hệ ĐHSP Âm nhạc ở Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW, chúng tôi đã nghiên cứu một số các phương pháp, cách làm đã được thực hiện để chỉ rõ những điểm quan trọng trọng cách dạy đọc cao độ cho SV.

Việc rèn luyện cao độ cần phải thực hiện ở ngay kỳ học đầu tiên và thường xuyên rèn luyện. Rèn luyện đúng cách sẽ mang lại hiệu quả lâu dài, tránh luyện tập theo kiểu rập khuôn và “thuộc vẹt” sẽ không có tác dụng tốt khi gặp phải các tình huống khác tương tự.

Mặc dù có nhiều giáo trình, tài liệu đưa ra các bài luyện tập cao độ, nhưng nếu không vận dụng được các kỹ năng đọc cao độ được rèn luyện thường xuyên thì khả năng đọc bài mới cũng như các bài có giai điệu khó sẽ hết sức vất vả. Đó là lý do cần phải có những biện pháp cụ thể trên cơ sở chọn lọc và kế thừa của các tài liệu đã có.

Các biện pháp chúng tôi nêu trên chỉ mang tính hướng dẫn rèn luyện kỹ năng cơ bản. Bao gồm các kỹ năng đọc gam, đọc quãng cơ bản, đọc hợp âm rải, đọc biến âm... Khi vận dụng vào đọc các bài tập cụ thể cần có sự linh hoạt để giải quyết tình huống. Ngoài ra, các mẫu luyện cao độ chúng tôi đưa ra sẽ giúp người học nâng cao năng lực đọc cao độ, góp phần đạt được hiệu quả tốt trong học tập Ký xướng âm cũng như các môn chuyên ngành khác.

Đối với giọng trưởng, có thể vận dụng các kỹ năng đọc gam theo nhiều mẫu/hình thức khác nhau để đọc được các bài luyện tập.

Bên cạnh đó, những bài rèn luyện về đọc quãng cơ bản, hợp âm rải cũng có tác dụng tốt để có được cảm giác có độ tốt hơn.

Đối với giọng thứ, việc rèn luyện đọc gam và đặc biệt là đọc riêng các nhóm 4 âm trên hoặc dưới sẽ giúp ghi nhớ cảm giác về gam tự nhiên, hòa thanh, giai điệu được chuẩn xác.

Những biện pháp chúng tôi nêu ra trong luận văn cũng đã được một số giảng viên dạy xướng âm sử dụng trong các giờ dạy của mình, tuy nhiên chưa được đồng bộ. Với mong muốn nâng cao chất lượng của môn học và khả năng xướng âm của SV ĐHSP Âm nhạc, chúng tôi hy vọng các biện pháp chúng tôi nêu ra được đội ngũ giảng viên cũng như SV tiếp nhận và sử dụng thường xuyên.

Việc đưa ra những biện pháp rèn luyện kỹ năng đọc cao độ còn có ý nghĩa thực tiễn khi giúp SV có thể tự học, tự rèn luyện trên cơ sở tiếp thu hướng dẫn trên lớp của giảng viên. Phát triển kỹ năng đọc cao độ không chỉ giúp SV học tốt xướng âm, phát triển năng lực cảm thụ, nâng cao thẩm mỹ âm nhạc mà còn có tác dụng hỗ trợ làm nền tảng cho các môn học khác.